

מאימתי פרק ראשון ברכות

מסורת
הש"ס

אבי אבא שחפה את הסכיל. שלמה: **שגנו ספר רפואות**. כדי שיבטחו רחמים: **גירר עלמות אביו**. לפי שהיה רשע בזהו ולא נהג בו כבוד בקבורתו להוליכו כהונן במוטות זהב וסוף: **ססס מי יחון**. מי שלוח בדברי הימים (ב' לב) ולמה, כדי שלא יבאו מלכי אשור וימלאו מים לשתות ולא יזכו ג' יחון להגדר הגדול דהוא לאו ב"ה" הוא אלא מעין קטן הוא סמוך לירושלים שנאמר 'והורדתם אותו אל גיחון' (מ"ה) ומתרגמין ומתחנן ויחיה לשילוחא: **עבר ניסן בניסן**. קס"ו משנתקדש הקדש לשם ניסן גמלך לעבר את השנה ושאלו אדר כמו שנאמר בדברי הימים ותורה אור (ב' לב) ויועץ המלך (חוקיהו) לעשות

הפסח בחודש השני: **ביום שלשים של אדר**. ואלע"פ שלא נתקדש הקדש ששלוש עשרה ליל ב' עדים: **הסולס בזכות עלמות**. שאומר בפסולתו עשה לי בזכותי כגון חוקיהו שאמר 'זכר נא את אשר התהלכתי לפניך' (א' ו') ופרע"פ מגולה וירמיהו דשיטלה (ב) תקרה שלה: **הסולס לפנות**. משל אחרים: **יסנס**. ואין איסור בדבר: **כאלע"פ**. כמו שמנינו באלע"פ שאלהה: **הסולס שלא לפנות**. משל אחרים: **אל ינסנס**. ואין בדבר לא משום גסות רוח ולא משום שגלות: **כשמואל הרמתי**. כמו שמנינו בשמואל הרמתי שלא ראה להגות: **כי סס בניסן**. לעיל מנייה כח"ב ויהי מדי שנה בשנה וסבב בית אל והמלפס ושפט את ישראל וסמיד ליה 'תסובצו הרמתי כי סס בניסן' איני יודע שסס בניסן אלא אכילה מקומות דקרא דלעיל מנייה קאי ככל מקום שיהי אבר שם הי"ס נושא כל כלי תשמיש בית עמו ואלה תניינו שלא להגות מן אחרים: **כסוד יסיה**. בדדיה: **ספלה לפני**. דרך עניו: **יכון את רגליו**. ורגליהם רגל יסיה.

מקום שנהגו
דף טו

כסודין ס"ק
דף יב

סיך לעיל טו
במתניתין

ע"י רש"א
כמ"א

גדרים טו
מנחות קח:

גדרים דף לה
מלכים ב' ד' ט

תהלים קל

סס קב

יחזקאל ח

ויקרא יט

מלכים א' יד

ספרי פסח
ואתחנן

גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בקורה. תימה אפי' תפלה נמי דהא חמרינן פ"ק דשבת (ד' יא) כגון אנו מפסיקין ב' ק"ש ב' לילה וי"ל דהכי קאמר 'יותר מהעוסק בקורה פעם אחת שלא בשעת ק"ש'. אבל העוסק בקורה בשעת ק"ש לא מייירי ואפי' בתפלה פוסק: שנאמר

עשתה אלא קיר אחת קמנה החיית את בנה, אבי אבא שחפה את ההיכל כולו בכסף ובוהב על אחת כמה וכמה, זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם והטוב בעיניך עשית' מאי' והטוב בעיניך עשית' יתורה אמר רב שמך גאולה לתפלה ר' לוי אמר שגנו ספר רפואות תנו רבנן

ששה דברים עשה חוקיהו המלך על ג' הודו לו ועל ג' לא הודו לו על ג' הודו לו וגו' ספר רפואות והודו לו כח' נחש הנחשת והודו לו גירר עצמות אביו על ממה של חבלים והודו לו ועל ג' לא הודו לו ססס מי יחון ולא הודו לו קצין דלתות היכל ושגרם למלך אשור ולא הודו לו עבר ניסן בניסן ולא הודו לו ונמי לית ליה לחוקיהו 'החדש הזה לכם ראש חדשים' זה ניסן ואין אחר ניסן? אלא מעה בדשמואל *דאמר שמואל אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר הואיל וראוי לקובעו ניסן סבר הואיל וראוי תולין לו בזכות אחרים, וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו משה תלה בזכות אחרים שנא' 'זכור לאברהם לציחק ולישראל עבדיך תלול לו בזכות עצמו שנאמר 'ויאמר להשמדם לולי משה בחירו עמד בפניך להשיב חמתו מהשדות' חוקיהו תלה בזכות עצמו דכתיב 'זכר נא את אשר התהלכתי לפניך תלול לו בזכות אחרים שנא' 'וגנותי *אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי' והיינו דריב"ל דאמר ריב"ל מאי דכתיב 'הנה לשלום מר לי מר' אפי' בשעה ששיגר לו הקב"ה שלום מר הוא לא יב' עשה נא עליית קיר קמנה, רב ושמואל חד אמר עלייה פרועה היתה ומלכותו של מר' וקירה וחד אמר אכסדרה גדולה היתה וחלקה לשנים בשלמא למר' אכסדרה היינו דכתיב 'קיר' אלא למר' עלייה מאי קיר? שקורה בשלמא למר' עלייה היינו דכתיב 'עליית' אלא למר' אכסדרה מאי עליית? מעולה שבבתים. ונשיים לו שם ממה ושולחן וכסא ומנרה' אמר אביי ואיתמא ר' יצחק הרוצה להנות יהנה כאלישע ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר 'ותשובתו הרמתי כי שם ביתו' וא"ר יוחנן *שכל מקום שהלך שם ביתו עמו. ותאמרו אל

אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא *ויס' בר' חנינא מכאן שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש קדוש הוא מנא ידעתי? ושמאל ח' אמר שלא ראתה זכוב עובר על שולחן וחד אמר סדין של פשתן הציעה על מטתו ולא ראתה קרי עליו קדוש הוא *ויס' בר' חנינא הוא קדוש ומשרתו אינו קדוש (שנא) 'ויגש גיחוי להרפה' א"ר יוסי בר' חנינא שאחזה בהודי פיה. 'עובר עלינו תמיד' א"ר יוסי בר' חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב *כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומדהגו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין. וא"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י *אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ומעמקים קראתיך ה' תניא נמי הכי *לא יעמוד אדם לא על גבי כסא ולא ע"ג שרפרף ולא במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל לפי שאין גבהות לפני המקום שנאמר 'מעמקים קראתיך ה' וכתיב 'תפלה לעני כי יעמוף' וא"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י *המתפלל צריך שיכוין את רגליו שנא' 'ורגליהם רגל ישראל' (א"ר יצחק א"ר יוחנן) וא"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י מאי דכתיב *לא תאכלו על הדם' לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם (א"ר) א"ר יצחק *א"ר יוחנן וא"ר יוסי בר' חנינא משום ראב"י כל האוכל ושותה ואח"כ מתפלל עליו הכתוב אמר 'ואותי השלכת אחרי ג' קרי' אל תקרי ג' אלא גאיך-אמר הקב"ה לאחר שנתגאה זה קבל עליו מלכות שמים: ר' יהושע אומר עד ג' שעות: אמר רב יהודה אמר שמואל 'הלכה כרבי יהושע: הקורא

מכאן ואילך לא הפסיד: אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ובלבד שלא יאמר יוצר אור מיתבי הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה אבל מברך הוא שתים לפניה ואחת לאחריה תיובתא רב חסדא תיובתא *איכא דאמרני אמר רב חסדא אמר מר עוקבא מאי לא הפסיד? שלא הפסיד ברכות תניא נמי הכי 'הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה אבל מברך הוא שתים לפניה ואחת לאחריה' א"ר מני גדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מהעוסק בתורה מדקתני 'הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה מכלל דקורא בעונתה עדיף: **מתני'** *בית שמאי אומרים בע"ב כל אדם יפה ויקרא ויברך יעמוד שנאמר 'ובשבבך ובקומך' ובית הלל אומרים 'כל אדם קורא *כדרכו שנאמר 'ובלכתך בדרך' אם כן למה נאמר 'ובשבבך ובקומך' ובשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים א"ר מרפון אני הייתי בא בדרך והימתי לקרות בדברי ב"ש וסכנתו בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה: גמ'

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה הסולס וכו' לפניך וכו' הסיד וחת"כ מ"ה מר הוא לו על שאמר לו לנטן זוד עבדי הסיד: (ב) ד"ה פסוק וכו' תקרא ומענייה שלם:

*סוגריים אלו לשם דילוג כדי לשמור על רצף הספור. בתוך הסוגריים מובא עוד מימרא בענין אל ימנע עצמו מן הרחמים

נושא
תפילת חזקיהו וב' פשטים על הא דכתיב 'ויסב חזקיהו פניו אל הקיר' ב' פירושם אהא דכתיב בחזקיהו 'והטוב בעיניך עשית'

נושא
ו' דברים שעשה חזקיהו

נושא
המתפלל ותולה בזכות עצמו / אחרים

מבנה
1. משה תלה...
2. חזקיהו תלה...

נושא/מבנה
הסברים על הפסוקים בענין אשה השוממת ואלישע - מלכים ב' ד' ט-

נושא/מבנה
פירושים למימרות של ר' יוסי בר' חנינא ושל ר' יוסי בר' חנינא משום ר"א בן יעקב
הדגשת המימרות הקשורות לתפילה

נושא/מבנה
ב' לשונות בענין הקורא ק"ש דשחרית אחר ג' שעות - מה הדין לגבי הברכות

נושא
צורת האדם (תנוחתו) בשעת אמירת ק"ש - מח"ב"ש וכו'

מוספתא פק ג'
[לפמ"ש תוס' מור כט. ד"ה ח"ט ע"פ יחא הכא דא"ר יוחנן א"ר כב"י מנינא]

גמ' מ"ה קיר. ירושלמי [ברכות פ"ד] ופי' חקן וסס איתא עוד דכדת בזה: שם כל המלצה ת"ח. ע"י יומא ע"א' ונכתובת ק"ס: ב' במשנה והעתיקו כו'. ע"י תוס' יבמות י"ד א' ד"ה לא עשו: